

Česko potřebuje odvahu na spin-offy. Samotné podmínky nejsou hlavní překážkou

5.12.2025 - Zdeněk Vesecký | CzechInvest

Česká akademická a výzkumná sféra stále nemá odvahu ani motivaci zakládat spin-off firmy. Pokud se má budoucí prosperita Česka opírat mimo jiné o vědu, výzkum a inovace, je nutné vznik společností komercializujících výsledky výzkumu systematicky podporovat legislativně, finančně i kulturně. Shodli se na tom účastníci druhého ročníku konference Národní den spin-offů, který agentura CzechInvest uspořádala společně s VŠB - Technickou univerzitou Ostrava a Úřadem průmyslového vlastnictví.

Přestože vláda a další instituce deklarují podporu i úpravu podmínek pro vznik spin-offů dlouhodobě — například v Inovační strategii České republiky 2019-2030 — počet těchto firem se nijak zásadně nezvyšuje. Spolek Transfera uvádí, že je u nás aktuálně evidováno 86 spin-offů a průměrně přibude každý rok šest nových. Podle dostupných mezinárodních srovnání je to zhruba čtyřikrát méně než v některých srovnatelných zemích, například v Rakousku.

Vzhledem k tomu, že technologický rozvoj přímo ovlivňuje hospodářskou prosperitu země, je potřeba motivovat akademiky a výzkumné pracovníky k větší aktivitě. *„Vyspělé ekonomiky dnes nejen rozvíjejí přímé zahraniční investice, ale také systematicky podporují startupy a spin-offy. I my se proto dlouhodobě snažíme propojovat akademickou a výzkumnou sféru s byznysovým prostředím. Spin-offy přicházejí s inovativními technologiemi, které mohou být užitečné pro český průmysl. A v mezinárodním porovnání jich u nás stále vzniká málo,“* uvedl Jan Michal, generální ředitel agentury CzechInvest.

Tuto myšlenku potvrzují data European Spinouts Report 2025, podle kterého mají deep-tech a life-science spin-offy vycházející z evropských univerzit a výzkumných institucí celkovou hodnotu přibližně 400 miliard eur a vzniklo díky nim 167 000 nových pracovních míst. Téměř 40 % této hodnoty pak generují společnosti založené od roku 2015 dál, což jasně ukazuje na trend uplynulé dekády. O to citelnější je propast mezi Českem a premianty představovanými Velkou Británií, skandinávskými zeměmi nebo Švýcarskem.

„Přestože unikátních a úctyhodných vědeckých a výzkumných výsledků na poli technologických inovací máme celou řadu, zakládání spin-offů není na akademické půdě běžné ani snadné. My máme zatím jen jeden spin-off, zato velmi úspěšný. Přizvali jsme za tímto účelem i odborníka se zahraničními zkušenostmi. Věřím, že další spin-off firmy budou přibývat s tím, jak se ty stávající osvědčí,“ doplnil Igor Ivan, rektor VŠB - Technické univerzity Ostrava.

Částečně pozitivní signály poskytují data CzechInvestu. *„Mezi přihlášenými do našeho programu Technologická inkubace, který podporuje rozvoj vysoce inovativních startupů, evidujeme 27 % projektů souvisejících s univerzitami a výzkumnými institucemi. 42 % těch, které se do programu dostanou, pak tvoří firmy z akademického prostředí. Stále však platí, že skutečných spin-offů, ve kterých má univerzita či výzkumný ústav majetkový podíl, je málo,“* řekl René Samek, ředitel Divize investic a zahraničních aktivit.

Skutečné bariéry leží spíše v kultuře a kompetencích než v legislativě

Podle předsedkyně spolku Transfera Růženy Štemberkové je české akademické prostředí velmi

konzervativní a nadále nerozlišuje mezi zdánlivými a skutečnými bariérami vzniku spin-offů. Právní rozborů ukazují, že české ani evropské zákony založení spin-offu zásadně nebrání, proces je ale často složitější a ne zcela probádaný. Stejně tak je zakládání firem při univerzitách a výzkumných institucích vnímáno jako byrokraticky náročné, ale ve skutečnosti chybí spíše zkušenost a metodika než právní možnost. Velmi problematický je podle ní skeptický postoj části akademiků, kteří podnikání vnímají jako cizí svět a vytváří tím kulturní bariéru.

Skutečné překážky naopak tvoří především nízká podnikatelská kompetence akademiků a studentů. Chybí znalosti v oblasti business developmentu, pitchingu, fundraisingu a řízení firem. Spin-offy, stejně jako klasické startupy, navíc čelí nedostatku finančních prostředků v rané fázi. Situaci by mohly zlepšit například specializované pre-seed a seed fondy, které by nesly riziko za ochranu duševního vlastnictví, prototypy a první vstup na trh. Jak může vypadat promyšlená finanční podpora, ukazují skandinávské země, kde fungují speciální granty a fondy pro spin-offy, přímé dotace na platy či daňové úlevy pro zaměstnavatele typu spin-off firem.

V Česku je také málo příkladů dobré praxe. Proto na konferenci dostaly prostor inspirativní a úspěšné spin-offy. Patří mezi ně i společnost autinno, která vznikla na VŠB-TUO a nedávno ve Velké Británii získala prestižní ocenění za výzkum a vývoj technologií důležitých pro automatizované řízení a pokročilé asistenční systémy řidiče.

„Chceme, aby studenti už během studia přemýšleli o tom, že mohou začít podnikat, a věděli, že na to nejsou sami. Naší rolí je nejen vzdělávat, ale pomáhat jim, aby se jejich nápady dostaly na trh,“ zdůraznil rektor VŠB-TUO Igor Ivan a připomněl, že univerzita vybudovala ucelený ekosystém podpory podnikavosti. Nabízí předměty zaměřené na startupy a podnikání i univerzitní akcelerační Green Light.

Legislativa nestačí, rozhodne ochota podporovat podnikání

Jistá rigidita akademiků a výzkumných pracovníků není jen doménou Čechů. Na přenastavení mindsetu pracují i na univerzitách v okolních zemích. *„Akademické kariéry jsou stále hodnoceny především počtem publikací, zatímco patenty, licence a spin-offy stojí stranou. Každý systém se chová podle toho, jak je měřen. Dokud bude mít v hodnocení univerzit hlavní váhu počet článků a komercializace bude až na třetím místě, nemůžeme čekat velký zlom,“* zhodnotil ředitel Centra pro transfer technologií Technické univerzity v Krakově Jacek Kasz.

Spin-offy musí být automatickým vyústěním úsilí, kdy se roky práce ve výzkumném týmu promění v něco, co lidem reálně zlepší život. *„Naší misí je ‚Technology for People‘ – technologie pro lidi. To znamená dotáhnout inovaci až na trh. Tradiční pilíře výzkum a výuka jsou málo, musíme mít robustní i třetí pilíř komercializace,“* uvedla ředitelka Inovačního inkubačního centra vídeňské Technické univerzity Birgit Hofreiter.

Naděje na změnu by v Česku mohl přinést nový zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí č. 328/2025 Sb., který nabyde účinnosti 1. ledna 2026. Zákon sice umožňuje podporu transferu znalostí, ale neznamená automaticky, že každá instituce bude motivovaná nebo schopná spin-offy aktivně podporovat. Bude záležet na přístupu každé univerzity a instituce, jak si ošetří postupy pro komercializaci a ochranu duševního vlastnictví interně. Zákon může vytvořit podmínky, ale reálný přechod do byznysu vyžaduje víc než jen legislativní rámec.

Kontakt pro média:

Zdeněk Vesecký

PR manažer a tiskový mluvčí

+420 724 591 667

zdenek.vesecky@czechinvest.gov.cz

<https://czechinvest.gov.cz/cz/Homepage/Novinky/Prosinec-2025/Cesko-potrebuje-odvahu-na-spin-offy-Samotne-podminky-nejsou-hlavni-prekazkou>